

[Rahbæk Møller]

det, og anbefale det til Tingets velvillige behandling.

Tommy Dinesen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om genopretelse af nedlagte jernbaner.

(Beslutningsforslag nr. B 67).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Socialministeren (Karen Jespersen) har meddelt mig, at hun ønsker at tage

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Hjælp til frivillig repatriering).

(Lovforslag nr. L 162)

tilbage.

Ønsker nogen at optage dette forslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

Samtykke til behandling:

Formanden:

Den som punkt 3 på dagsordenen opførte sag kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om beretning til Folketinget angående Nordisk Råds virksomhed i 1991-92.

Af Udenrigsudvalget.

(Fremsat 23/2 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen):

I regeringsgrundlaget »En ny start« opstillede vi nogle hovedmålsætninger for udenrigspolitikken: Sikring af fred, demokrati og menneskerettigheder, økonomisk samarbejde og skabelse af friere handelsforhold, støtte til den økonomiske udvikling i den tredje verden og i Østeuropa og en effektiv indsats i forhold til de globale miljøproblemer. Regeringen vil i det nordiske samarbejde arbejde for disse målsætninger, som også prioriteres højt i de øvrige nordiske lande.

Vi står over for udfordringer, som stiller særlig store krav til et udbygget samarbejde. Forpligtende samarbejde mellem lande, herunder de nordiske lande, er en forudsætning for en økonomisk udvikling, som kan nedbringe arbejdsløsheden og sikre en bæredygtig udvikling. Det er også en forudsætning for at løse de nationale, sociale og politiske konflikter i Central- og Østeuropa.

Den 1. februar kunne vi som formand for EF byde repræsentanter for Sverige og Finland samt Østrig velkommen til den officielle åbning af udvidelsesforhandlingerne. Det er vor forventning, at de officielle forhandlinger med Norge åbnes den 5. april. Vi vil forsøge at føre forhandlingerne for alle ansøgerlande, også Norge, parallelt og sideløbende. Vi vil tage behørigt hensyn til hvert enkelt lands forskellige problemer. Vi må jo erkende, at sådanne trods alt eksisterer. Vi stiler mod et højt tempo i forhandlingerne for at færdiggøre disse inden udgangen af 1993. Regeringens håb er, at alle de nordiske ansøgerlande er medlemmer den 1. januar 1995.

De nordiske regeringer er enige om, at vi i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd samarbejder om spørgsmål af fælles interesse for samtlige eller næsten samtlige nordiske lande. Vi samarbejder inden for rammerne af EF og EFTA, og vi vil samarbejde i EØS. Vi samarbejder for at varetage vore landes interesser over for lande uden for EF- og EFTA-kredsen, og vi samarbejder vedrørende bilaterale eller regionale spørgsmål. F.eks. på infrastrukturområdet er det naturligt, at nabolande samarbejder, uden at det nødvendigvis inddrager alle fem nordiske lande. Øresundsforbindelsen er et godt eksempel. Det ville heller ikke være naturligt at finansiere et sådant samarbejde over det fællesnordiske budget.

[Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål]

Det nordiske regeringssamarbejde er under omstrukturering og tilpasses de ændrede samarbejdsrelationer i Europa. Gennem det sidste års arbejde med nyorientering i det nordiske samarbejde udstikker de nordiske landes statsministre nu hovedlinierne for samarbejdet og medvirker til et nært nordisk samarbejde om spørgsmål, som står på den europæiske dagsorden.

De nordiske statsministre lægger stor vægt på samarbejdet med Nordisk Råd og på, at ministre og nordiske parlamentarikere kan mødes. Gennem arbejdet med nyorientering har det været en bevidst holdning at bevare det unikke træk i det nordiske samarbejde, at Nordisk Råds sessioner først og fremmest er et politisk debatforum for parlamentarikere og regeringsmedlemmer.

De ændringer i Helsingforsaftalen, som forelægges Nordisk Råds 42. sektion i Oslo, sigter mod, at den eksisterende praksis fortsætter. Og jeg har forstået det sådan, at ændringen er ment som et teknisk forslag, eller man ville måske sige: en formalitet. Men samtidig lægges der op til at tydeliggøre, at Nordisk Råd er det parlamentariske organ og Nordisk Ministerråd er regeringernes samarbejdsorgan.

Jeg vil gerne her understrege, at regeringen er meget lydhør over for de nordiske parlamentarikers synspunkter. Og jeg vil gerne sige meget klart, at hvis danske parlamentarikere ikke ønsker denne nyorientering med en ændring af Helsingforsaftalen, er det naturligvis en holdning, som vi vil medbringe til de videre drøftelser i Oslo. Derfor vil jeg lægge overordentlig vægt på de synspunkter, som de danske parlamentarikere nu vil fremføre, og jeg vil naturligvis bringe den holdning videre til statsministeren, som fører drøftelserne i Oslo i den kommende uge.

De nordiske regeringer har i denne forbindelse taget til efterretning, at Nordisk Råd ønsker at fastholde sit sekretariat i Stockholm, og at der er manglende politisk vilje til at samlokalisere de to nordiske sekretariater i København.

Statsministrene har lagt vægt på, at Nordisk Råd får større budgetindflydelse og dermed også mere ansvar. Det forslag til ændring i Helsingforsaftalen, som forelægges sessionen, følger statsministrenes ønske op. Nordisk Råd kan foreslå et alternativt budget eller ompriori-

teringer inden for rammen, men det vil fortsat være de nordiske samarbejdsministre, som fastsætter totalrammen for budgettet. Men ændringsforslaget forpligter samarbejdsministrene til at følge rådets forslag, medmindre væsentlige grunde forhindrer dette. Grunden er, at Nordisk Råd ikke er et overnationalt parlament.

Regeringen håber, at den budgetindflydelse, som Nordisk Råd får, vil skabe en mere livlig debat og dialog mellem Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om prioriteringer i det nordiske samarbejde. En tilslutning til forslaget i Nordisk Råd vil betyde, at den nye dialog kan indledes allerede for 1994-budgettet.

De nordiske regeringer koncentrerer de fællesnordiske ressourcer til færre områder, bl.a. for at få bedre og mere synlige resultater. Der nedlægges ingen ministerråd. Nogle vil have fællesnordiske ressourcer at arbejde med, og andre må arbejde på basis af nationale ressourcer. Fagministre deltager i debatterne i Nordisk Råd og kan pålægges ansvar for spørgsmål og rekommandationer inden for deres respektive ressortområder.

Det, der er lagt op til, er, at de fællesnordiske ressourcer koncentrerer sig til 12 samarbejdsområder. Men også her vil jeg understrege, at jeg naturligvis er meget lydhør over for kommentarer til de 12 samarbejdsområder, der her lægges frem. Det er: Kultur, forskning og uddannelse, miljø, social- og sundhedsområdet, forbrugerspørgsmål, spørgsmål vedrørende arbejdsmarked og arbejdsmiljø, regionale spørgsmål, spørgsmål vedrørende energi og industri, landbrugs- og fiskerspørgsmål, spørgsmål vedrørende ligestilling og endelig lovgivning.

Bredden i det politiske engagement udvides betydeligt. Udenrigspolitikken er efter Århus-sessionen på dagsordenen for Nordisk Råds sessioner. Regeringerne lægger op til, at Nordisk Råds sessioner bliver et politisk debatforum for både parlamentarikere og regeringsrepræsentanter, hvor regeringerne vil kunne få vigtige signaler fra Nordisk Råd. Skal dette lykkes, er det vigtigt, at Nordisk Råd øger sin nationale indsats, og at de enkelte parlamentarikere sikrer sig national rygdækning for de fremsatte forslag, så de også hurtigt kan gennemføres, hvis Nordisk Råd anbefaler forslagene.

[Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål]

De nordiske statsministre har påpeget, at kultur-, undervisnings- og forskningssamarbejdet er af afgørende betydning for det fremtidige nordiske samarbejde. Også her ønsker jeg at understrege, at det er meget vigtigt for mig som minister for nordisk samarbejde at lytte til de danske parlamentarikeres syn på den økonomiske prioritering. De nordiske statsministre har lagt et prioriteringsforslag frem. Men her er det væsentligt, at vi også får, om jeg så må sige, parlamentarikerens kommentarer til og vurdering af det, de nordiske statsministre har lagt frem.

På Århus-sessionen udtalte statsministrene, at budgetrammerne for disse områder derfor inden 1996 skulle udgøre halvdelen af de fællesnordiske ressourcer. Nordisk Ministerråd forelægger på Nordisk Råds 42. session forslag om, hvorledes nysatsningen tænkes gennemført. Forslagene bygger på en satsning på projekter, som går ind i en større sammenhæng, og som når at engagere en bred almenhed, på effektivisering af anvendelsen af de fællesnordiske midler og på styrkelse af den nordiske dimension i internationalt – herunder europæisk – samarbejde. Ministerrådet og Nordisk Råds Kulturudvalg er enige om at prioritere initiativer, som kan styrke nordisk kulturidentitet, nordisk kultursamarbejde i international sammenhæng, nordisk uddannelsesfællesskab og nordisk samarbejde om grundlæggende forskning.

De nordiske regeringer har således som et første skridt valgt at udarbejde rammeforslag for prioriterede områder og ny struktur, som skal gøre det muligt at styrke det fremtidige nordiske samarbejde på kultur-, uddannelses- og forskningsområdet. Næste skridt er at finde frem til, hvilke konkrete initiativer der skal tages på hvert enkelt område. Nordisk Råds reaktion på disse forslag vil være afgørende for den endelige satsning i 1994.

For at sikre tilstrækkelige midler til de prioriterede samarbejdsområder er det nødvendigt at spare andre steder, men jeg understreger, at vi må have en debat om den samlede prioritering, den samlede anvendelse af midlerne, som ikke må gå ud over helheden i det nordiske samarbejde, og som også må betyde, at det nordiske engagement i det brede europæiske samarbejde naturligvis må have ressourcer for at kunne finde sted. I denne forbindelse er det

da også værd at pege på, at de nationale bevilninger til det nordiske samarbejde er mindst af samme størrelsesorden som det fælles nordiske budget, og heldigvis er meget værdifuldt samarbejde i Norden ikke omkostningsbestemt.

Det nordiske samarbejde har gode traditioner. Nysatsningen har til hensigt at underbygge disse og være et vigtigt hjælpemiddel for det omfattende og mangfoldige samarbejde mellem institutioner, organisationer og befolkninger i Norden. Vi ønsker at stimulere og videreudvikle dette samarbejde.

Meningen med den øgede satsning på kultur, undervisning og forskning har været at forstærke den nordiske identitet og dermed baggrunden for det politiske samarbejde. Den nyorientering i det nordiske samarbejde, som statsministrene har lagt op til, har til hensigt at sikre øget politisk styring og engagement kombineret med en vis reduktion i bureaukrati og administration. Sigtet er gennem nyorientering at styrke den nordiske dimension og sikre, at Norden bliver hørt i Europa. Vor plads er i Norden, men i et Norden som en del af det europæiske fællesskab. I regeringsgrundlaget »En ny start« ligger vi vægt på at sikre det nordiske samarbejde gennem en fortsat effektivisering og prioritering.

Vi vil naturligvis også lægge vægt på et godt samarbejde med Nordisk Råds danske delegation og med Folketinget i øvrigt om nordiske spørgsmål. Således har kulturministeren allerede indkaldt Folketingets Kulturudvalg til en uformel drøftelse af det nordiske kultursamarbejde, ikke mindst for at sikre det nationale i det nordiske kultursamarbejde og de nye initiativer.

Regeringen vil også i tilknytning til behandlingen af delegationens beretning til Folketinget som noget nyt gøre rede for den danske opfølgning af enkelte udvalgte rekommandationer fra Nordisk Råd.

Må jeg slutte af med at takke for delegationens beretning for 1991-92.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Selv om det måske ikke er helt i den almindelige dagsordens normale rækkefølge, at jeg tager ordet på nuværende tidspunkt, vil jeg alligevel i håb om at kvalificere debatten en lille

[Birgitte Husmark]

smule spørge ministeren for nordisk samarbejde, hvordan vi skal arbejde videre med hensyn til prioriteringen af opgaver. Det er rigtigt, at de nordiske statsministre har lagt et prioriteringsforslag frem, men problemet med dette prioriteringsforslag er jo, at det kun siger, hvad man vil prioritere. Man siger til gengæld ikke noget som helst om, hvad man ikke vil prioritere. Det forslag, som er lagt frem fra statsministrenes embedsfolks side, går ud på, at man vil tilføre kulturbudgettet 25 pct. i 1994 stigende til, at kulturbudgettet skal udgøre 50 pct. af Nordisk Råds budget. Man vil satse på, at miljø samarbejdet og herunder ikke mindst Østersø- og Baltikumsamarbejdet skal holdes på mindst det nuværende niveau – og det er jeg dybt enig i. Men når man vil det, hvad så? Medmindre Nordisk Råds budget skal stige, hvad skal så nedprioriteres? Det synes jeg må med for at kvalificere debatten.

Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen):

Jeg er meget enig i, at vil man opprioritere noget, må man spare andre steder. Det fremgik også af mit indlæg, at det er jeg fuldt bevidst om, og det synes jeg da bestemt også vi skal komme med bud på alle sammen.

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil først takke ministeren for den redegørelse, der er givet. Jeg synes, den er udtryk for åbenhed og villighed til først og fremmest at lytte til, hvad parlamentarikerne mener.

I øvrigt mener jeg, at Nordisk Råds forestående session i høj grad vil komme til at beskæftige sig med arbejdsløshedsproblemet, og hvorledes man kan bekæmpe arbejdsløsheden. Det er nemlig endelig gået op for os politikere i alle lande, at der skal være stærke nationale samfundsindsatser, for at man igen kan få en bedre beskæftigelse, men at der også over grænserne skal samarbejdes om en fælles politik, som kan øge den økonomiske aktivitet i vores samfund og også skaffe flere arbejdspladser.

Jeg håber, at Nordisk Råd kan bidrage til en fælles nordisk politik, som også kan inspirere og påvirke den debat, der i øjeblikket foregår i Det Europæiske Fællesskab. Vi kan ikke som moderne og også ganske velstående samfund være bekendt, at vi har en arbejdsløshed, som

omfatter mere end 300.000 ledige i Danmark og i mange andre lande en arbejdsløshed af næsten samme størrelse. De nordiske Socialdemokrater vil på Nordisk Råds session i Oslo fremlægge vores planer om, hvad der kan og bør gøres for at gennemføre bl.a. en nordisk og europæisk beskæftigelsespolitik.

På Nordisk Råds session vil vi sikkert også med glæde kunne konstatere, at der nu endelig er mulighed for at føre en egentlig udenrigspolitisk debat, og vi vil igen kunne konstatere, at der er sket et definitivt brud med den gamle holdning om, at man ikke skulle drøfte udenrigspolitik og sikkerhedspolitik blandt de nordiske parlamentarikere. Det kan vi nu, og det er jeg også sikker på at parlamentarikerne vil benytte sig af.

Vi er dog stadig væk utilfredse med, at der ikke kunne blive nedsat et særligt udenrigspolitisk udvalg i Nordisk Råd, ligesom man har udvalgt på andre områder: økonomi, jura, kultur. Men her har altså parlamentarikerne heldigvis selv besluttet, at Nordisk Råds Præsidium vil tage sig af de udenrigspolitiske sager, som måtte komme op på sessioner i fremtiden.

I længere tid har parlamentarikerne presset på for, at regeringerne i vore lande kunne være mere aktive i det nordiske. Det er derfor glædeligt, at de 5 nordiske statsministre har udarbejdet en rapport om det fremtidige nordiske samarbejde. Denne rapport er i hovedsagen positiv og har været genstand for mange behandlinger, som nu synes at resultere i en lang række ændringer i de såkaldte Helsingforsaftaler, der også, synes jeg, kan betegnes som Nordisk Råds grundlov.

Statsministerrapporten understreger, at der stadig væk er brug for det interne nordiske samarbejde. Ja, man fremhæver så mange emner – og det er jo interessant – som viser, at der fortsat skal gøres en indsats på det, vi kunne kalde de traditionelle områder. Den nydannelser, der er i rapporten, går ud på, at der skal en stærkere styring til. Der skal ske en opvurdering – det er i hvert fald min tolkning af det – af det nordiske samarbejdes betydning, og statsministrene skal tage et direkte ansvar for, at dette sker. Det sidste er meget vigtigt.

Jeg vil sige, at det fremtidige nordiske samarbejde næsten skal sidestilles med det europæiske, således at Norden og EF på en række områder bliver to sider af samme sag.

[Anker Jørgensen]

Derimod overrasker det os parlamentarikere, at statsministrene stadig fastholder, at ministrene ikke skal deltage i de fem landes delegationer i Nordisk Råd. Vi parlamentarikere lægger vægt på, at der er et tæt samarbejde mellem ministre og parlamentarikere. Ikke mindst på dette område har vi i Norden ikke haft noget såkaldt, skal vi sige demokratisk underskud, og vi har derfor nærmest været forbilledlige – sammenlignet med f.eks. EF.

Jeg vil derfor meget kraftigt advare imod, at man foretager blot det mindste skridt i retning af at mindske parlamentarikernes indflydelse. Det er det modsatte, der skal ske.

Når det gælder kulturpolitikken, overbyder statsministerrapporten tilsyneladende de tanker, der er mellem parlamentarikerne med hensyn til den fremtidige kulturindsats. Men det er kun tilsyneladende. Man taler om, at bevillingerne skal øges, oven i købet i meget betydeligt omfang, og at de endda skal udgøre omkring 50 pct. af hele budgettet på et senere tidspunkt. Men de mange dejlige kulturpenge skal tages fra andre former for nordisk samarbejde. Det minder lidt om den gamle Storm P.-tegning, der viser en hund, der er sulten, men så skærer man bare et stykke af halen og giver det til den sultne hund. Vi må absolut kræve, at der sker en reel øget indsats på det kulturpolitiske område. Det er i øvrigt usikkert, hvor det er man vil spare for at kunne øge bevillingerne til kulturen.

Når det gælder selve behandlingen af budgettet i Nordisk Råd, troede jeg, vi efterhånden havde opnået enighed om, at proceduren fremover skulle være den, at det er ministerrådet, der fastsætter rammen, men at Nordisk Råd kunne have til opgave at foretage den endelige prioritering af den indsats, der skulle gøres for at udvikle det nordiske samarbejde. Her har statsministeren tilsyneladende trukket tidligere tilsagn tilbage. Det spørgsmål må også løses, som parlamentarikerne har foreslået det.

I de senere år har det udviklet sig til en praksis, at der holdes to sessioner om året mod tidligere kun én session i Nordisk Råd. Det er der i høj grad brug for. Det er helt nødvendigt, at der er en mere hyppig og løbende kontakt mellem de nordiske lande, både på regeringsniveau og mellem parlamentarikerne. Vi står over for langt større opgaver end tidligere, opgaver, som principielt også er helt nye for Nor-

disk Råd. Vi skal følge med i den europæiske udvikling. Vi skal prøve at koordinere de nordiske landes synspunkter og holdninger, både til hovedlinierne i den europæiske udvikling og til væsentlige og større sager og forslag, som kommer op i De Europæiske Fællesskaber. Skal det lykkes, må vi netop mødes oftere, både på ministerplan og i de parlamentariske udvalg og ved sessioner. Jo mere vi er sammen, jo bedre vil det gå. Kun på den måde kan vi sikre os, at Norden har sin egen profil i det samarbejde, der foregår i Europa, og som alle nordiske lande alligevel på en eller anden måde indrages i.

Det bliver også nødvendigt, at Nordisk Råd f.eks. følger med i, hvad der sker i samarbejdet i EF og EFTA. Vi har også brug for, at de enkelte nationale parlamenter i betydelig højere grad beskæftiger sig med Norden.

Vi skal også i de fem nordiske lande og fem nordiske parlamenter sørge for, at man følger de rekommandationer op, som Nordisk Råd fremlægger, og faktisk gennemfører dem. Der skal også indøves og indarbejdes nye kontaktformer mellem Nordisk Råd og de nationale parlamenter, f.eks. ved at lægge vægt på, at Nordisk Råds Præsidium regelmæssigt mødes med alle de nationale gruppeformænd, således at vi er sikre på, at den nordiske dimension ikke glemmes på det nationale plan. Det kan ske ved Nordisk Råds sessioner.

Jeg tror såmænd også, det vil være nødvendigt, at der f.eks. finder udvekslinger af synspunkter sted mellem Folketingets Markedsudvalg og den danske delegation ved Nordisk Råd.

I Nordisk Råd har vi haft ganske godt held med udveksling af unge, som gennemfører en eller anden form for studier. Det, som vi kalder Nordplus, og EF's Erasmus, som i nogen grad er en parallel til Nordplus, er nu også knyttet til hinanden i et vist samarbejde, således at Norden og EF kan udveksle sammen. Men også her er det nødvendigt, at Norden markerer sig og sin egen profil i uddannelsespolitikken. Heller ikke på det område behøver vi blot at være en kopi.

Det er vigtigt, når det i kulturudvalgets rapport siges, at Norden også kan og bør lave, hvad man kalder kulturmanifestationer i forhold til udlandet. Det er en måde at vise Nordens ansigt på. Og måske vil det være flot og

[Anker Jørgensen]

godt, hvis København, der i 1996 skal være kulturby i EF, også kunne være det sted, hvor Norden arrangerede en sådan kulturmanifestation.

På alle felter af det nordiske samarbejdes område er vi inde i en ny udvikling. Jeg tror også, at det nye perspektiv og de nye arbejdsopgaver vil komme til at præge Nordisk Råds session i Oslo i næste uge.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det var jo ikke uventet, men meget oplysende at få at vide, at hr. Anker Jørgensen synes, det er sørgeligt, at vi ikke har fået et større udenrigspolitisk område sat op i Nordisk Råds regi, men at hr. Anker Jørgensen var meget tilfreds med, at præsidiet ville tage sig af de udenrigspolitiske sager under Nordisk Råds kommende samling.

Det var jo heller ikke uventet, at hr. Anker Jørgensen ville have opprioriteret det nordiske samarbejde i stedet for at få nedlagt dette overflødige, bureaukratiske organ og oven i købet ønskede at sidestille det med det europæiske, hvor vi jo ved, at hr. Anker Jørgensens partis mål i den sammenhæng er en europæisk union.

Jeg var glad for, at hr. Anker Jørgensen så tydeligt i sin tale tilkendegav, hvad han mente: i stedet for en nedprioritering ønsker han en opprioritering.

Engell (KF):

Næste uge mødes Nordisk Råd til den 42. session i Oslo, og debatten i dag bør vel først og fremmest trække nogle linier op for denne samling.

Delegationens beretning fortæller jo om det, der er udrettet, og jeg synes, der er grund til at takke delegationens danske sekretariat for den hjælpsomhed, effektivitet og venlighed, som vi som folketingsmedlemmer altid møder i vort daglige samarbejde med sekretariatet og dets medarbejdere.

Jeg vil også takke den nordiske minister for talen, som jeg gerne vil kommentere og bede ministeren om at uddybe på nogle hovedpunkter.

Men jeg vil gerne starte med at udtrykke en stærk forundring og beklagelse over, at statsministeren ikke har fundet tid til at være i fol-

ketingssalen i dag. Ministeren for nordisk samarbejde fremhævede med rette den placering, som de nordiske statsministre nu har fået som en drivkraft i det nordiske samarbejde, men den danske statsminister, der i sit regeringsoplæg lagde meget stærk vægt på styrkelsen og udbygningen af det nordiske samarbejde, har åbenbart ikke fundet, at debatten her i dag var tilstrækkelig værdig til, at han havde tid til at være her i folketingsssalen. Det mener jeg ikke alene er beklageligt, det mener jeg også er kritisabelt, og det vidner om, at statsministerens mange ord om den betydning, regeringen tillægger det nordiske samarbejde, er tom snak, for statsministeren har ikke tid til den ene gang, hvor vi forud for sessionen diskuterer det nordiske samarbejde, at deltage her i folketingsssalen. Det må vi tage til efterretning, og det må vi naturligvis også bruge som et udgangspunkt, når vi efter sessionen fra parlamentarisk side ønsker en fortsat debat og en udbygning af samarbejdet og dialogen om det nordiske samarbejde.

Vi havde jo i november en debat her i salen, hvor der blev sagt mange rigtige ting, og jeg vil også henvise til de indlæg, som Det Konservative Folkepartis ordfører ved den lejlighed, hr. Helge Adam Møller, havde. Jeg skal bare her koncentrere mig om nogle hovedpunkter.

På sessionen skal vi drøfte ændringer i Helsingforsaftalen. Det er vigtigt og betydningsfuldt, som andre også har sagt. Jeg mener, at der især er to spørgsmål, som har interesse, nemlig sammensætningen af Nordisk Råd og budgetansvaret.

Der ligger et forslag fra ministerrådet på bordet, som efter den konservative folketingsgruppes opfattelse indeholder en klar svækkelse. Derfor er det også naturligt, at alle politiske partier i Norden og også i det danske Folkeeting har reageret ganske skarpt og afvisende på forslaget, og derfor mener vi, at forslaget bør tages af bordet. Det er en stor styrkelse, at vi har et Nordisk Råd, der er sammensat af både regeringsrepræsentanter og parlamentarikere, og derfor mener jeg, at vores minister snarest muligt bør meddele, at vi ikke kan medvirke til de ændringer, som er foreslået i ministerrådsforslaget vedrørende ændringerne af Nordisk Råds sammensætning, og jeg vil godt bede ministeren om at bekræfte, at det vil han gøre.

[Engell]

Vi må undre os over, at ministrene ikke mere formelt ønsker at tilhøre Nordisk Råd. Vi mener, at man svækker forbindelsen til Nordisk Råd, og uanset betydningen af ministerrådene er det den fælles deltagelse i det samlede nordiske samarbejde i Nordisk Råd, som er styrken, og som også er det unikke ved det nordiske samarbejde i forhold til andre former for internationalt sammenhold.

Jeg mener også, at forslaget er udtryk for en helt anden retning end den styrkelse af det politiske samarbejde, som de nordiske statsministre i øvrigt har talt varmt for; jeg vil bare henviser til den udtalelse, som Nordisk Råds præsident, Ilkka Suominen, fremkom med i går, som jeg synes er rigtig og klog, og derfor vil jeg bede ministeren om, at man tilkendegiver, at det forslag ikke længere har interesse, når man på mandag mødes i præsidiat med regeringsrepræsentanter.

Det andet spørgsmål er budgetansvaret. Vi er enige i, at rammen fortsat bør fastsættes af ministerrådet, men vi mener til gengæld også, som det er kommet klart til udtryk i betænkningen fra Juridisk Utskott i mandags, at inden for den ramme, ministerrådet fastsætter, bør det være Nordisk Råd, der prioriterer, og de prioriteringer, der foretages, bør være bindende for ministrene. Det håber jeg at regeringen vil respektere og støtte, og det vil jeg også godt bede ministeren om at uddybe i sit svar senere i dag.

På to punkter er der grund til tilfredshed. For det første styrkelsen af det kulturelle samarbejde, som er et af kernepunkterne. Men som fru Birgitte Husmark også var inde på, er det godt nok, at man gerne vil give ud med den ene hånd, men hvor er det så, at besparelserne skal hentes på den anden side? Der må være en sammenhæng i tingene. Her kunne vi også godt ønske os en lidt klarere markering fra ministerens side om, hvad man i ministerrådene forestiller sig.

Der er for det andet tilfredshed med, at det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde kan drøftes i Nordisk Råd. Det skal vi følge op på, og jeg vil især pege på udviklingen i vores nærområder, de baltiske lande. Her mener jeg, at vi sammen med EF-landene, sammen med de andre nordiske lande, meget aktivt skal presse på for at få en hurtig, ordentlig og fuldstændig tilbagetrækning af de russiske tropper

i overensstemmelse med CSCE-topmødet i Helsingfors i juli 1992. Det har en kolossalt stor betydning for hele sikkerheden i den nord-europæiske region og herunder også i vort nærområde.

I Estland har man rømmet sekundære baser, men bevaret den militære infrastruktur i øvrigt, og jeg mener, at der er grund til den bekymring, man nærer i de baltiske lande. Deres historiske erfaring er jo, at sker der noget, så kommer der mange fordømmelser fra Vesten, men ingen hjælp. Den lange vej fra håbløshed til håb har været fuld af ofre og lidelser. Det er en historisk imponerende indsats, at man til trods for undertrykkelsen har holdt frihedens fakkelt højt. Estland har mistet 20-25 pct. af sin oprindelige befolkning, så selvfølgelig er det lande, der har kolossale problemer, og her må vi holde fast på kontakten.

Umiddelbart efter selvstændigheden bredte der sig en baltisk eufori, og alle talte om og var interesseret i det nordiske samarbejde, men siden har vi ikke hørt så meget til det. Vi kan selvfølgelig også have krav og forventninger til de baltiske lande, f.eks. i spørgsmålet om nationale mindretal, men der bør også klarere end det, jeg synes der er lagt op til, komme en støtte til kravet om tilbagetrækning af de russiske styrker ikke mindst fra deres nærmeste naboer, nemlig vore nordiske lande.

Også denne session præges jo af den europæiske udvikling. Jeg er glad for, at regeringen som EF-formandskab støtter optagelsen af de andre nordiske lande aktivt. Vi skal også finde frem til en mere permanent ordning på tilrettelæggelsen af arbejdet i det nordiske. Man kan vel sige, at før vi får en endelig afklaring af de andre nordiske landes placering i forhold til det europæiske samarbejde, er det overgangsordninger, vi taler om, men her er der vigtige temaer at drøfte.

På denne session har man jo valgt at gøre arbejdsløshed og racisme til hovedtemaer. Det er vigtige spørgsmål, men der er ikke et eneste konkret forslag. Der er ikke nogen form for opfølgning, der er ikke sat en krone af til noget som helst, og derfor må jeg spørge – og det retter sig ikke kun til ministrene og ministerrådet, det retter sig også til Nordisk Råd selv, til Nordisk Råds Præsidium, der jo har fremlagt forslaget – om det forhold, at vi nu samles 87 politikere og hærskarer af embedsmænd og

[Engell]

andre, og vi får 50 politikere på talerstolen, der holder taler om arbejdsløshed og racisme og bagefter går ned og rydder deres skriveborde og rejser hjem, ikke er at sætte en nordisk magtesløshed i relief i forhold til den dynamik, der i hvert fald præger dele af det europæiske samarbejde.

Jeg synes, det er ganske godt beskrevet i det seneste nummer af tidsskriftet Nordisk Kontakt, som jeg i øvrigt vil rose. Det er faktisk det eneste sted overhovedet i Danmark, hvor man har mulighed for at følge med i den nordiske debat, den politiske udvikling i de andre nordiske lande. Det er jo ikke noget, de danske medier, hverken elektroniske eller skrevne, interesserer sig for. Hvis en eller anden tilfældig EF-kommissær siger noget mystisk nede i Bruxelles, står det refereret i alle de danske medier dagen efter, men selv vigtige begivenheder i de andre nordiske lande kan man ikke læse om i danske medier, for slet ikke at tale om tv-stationerne. Så jeg er glad for Nordisk Kontakt, så vi kan være informeret om vores allernærmeste naboer.

Til sidst så blot dette: Jeg imødeser ministerens svar på de spørgsmål, der er stillet, ser frem til den kommende session og ser frem til, at den danske regering sikrer, at vi ikke forringer eller udhuler samarbejdet, men er med til at styrke og udvikle det.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Hr. Engell undrer sig over, at statsministeren ikke har fundet tid til at være til stede her i Folketinget i dag. Den undren deler jeg, men det kan jo give håb om, at Socialdemokratiet alligevel fornuftigvis tænker på en reduktion af samarbejdet i Nordisk Råd eller måske bare en stagnation af samarbejdet og Nordisk Råds videre udvikling.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Engell, at jeg principielt er enig med ham i, at det er kedeligt, at statsministeren ikke er til stede. Men jeg vil ikke gøre denne indrømmelse uden også at sige, at der kan jo være fornuftige forklaringer på det, og der er det i øjeblikket, idet statsministeren jo er på rundrejse for at møde repræsen-

tanter for de 11 andre lande, der er medlemmer af EF, og det kan selvfølgelig i den situation være svært.

Men jeg er meget enig i, at det nordiske arbejde skal prioriteres så højt også hos ministre, at de må gøre alt, hvad de kan, for at være til stede. Men det er jo ikke sådan, at han bare sidder oppe på kontoret; han er ude i et andet og også særdeles vigtigt ærinde.

Må jeg så sige, at jeg selvfølgelig godt kan forstå, at hr. Engell kort tid efter, at han er kommet i opposition, puster sig gevaldigt op og siger: Det er jo forfærdeligt, der er ikke sat penge af til at bekæmpe arbejdsløsheden, og det er Nordisk Råds magtesløshed, osv., osv.

Det er nu altså sådan med Nordisk Råd, at her fremsætter man sine forslag, som så skal hjem til godkendelse i de enkelte lande, og den indsats, man lægger op til, vil jo i almindelighed faktisk blive finansieret af de fem parlamentter, hvis og såfremt de følger de anbefalinger, som Nordisk Råd kommer med.

Derfor er det ikke uden videre sådan, at man kan undre sig over, at der ikke er penge til det. Men i øvrigt er det godt, det er sat på dagsordenen, og det er godt, at det er Socialdemokratiet, der har sat det som et afgørende punkt på dagsordenen, nemlig: Hvad kan vi gøre i Norden og i Nordens lande for at bekæmpe arbejdsløsheden?

(Kort bemærkning).

Engell (KF):

Jeg accepterer selvfølgelig den forhenværende statsministers undskyldning for den nuværende statsminister, så vi er heller ikke uenige. Det, jeg bare beklager, er, at det ikke har været muligt for statsministeren at tilrettelægge sit arbejde på en sådan måde, at denne debat, der har været berammet et godt stykke tid, åbnede mulighed for hans deltagelse.

Jeg synes, det er vigtigt, så meget desto mere som man netop nu har besluttet, at statsministrene skal spille en langt mere aktiv og dynamisk og pådrivende rolle i det nordiske samarbejde. Men første gang efter regeringsskiftet, vi her i Folketinget har en nordisk debat, har statsministeren ikke mulighed for at være til stede. Jeg vil derfor opfordre ministeren for nordisk samarbejde til at opfordre statsministeren til, at han, når vi fremover her i Folketinget har drøftelser om det nordiske samarbej-

[Engell]

de, prioriterer sit arbejde på en sådan måde, at han har mulighed for at være med i disse debatter.

For så vidt angår det andet spørgsmål, hr. Anker Jørgensen nævnte, mener jeg ligesom hr. Anker Jørgensen, det er vigtigt, at der er principielle drøftelser på Nordisk Råds sessioner, og de to temaer, der er valgt, er vigtige spørgsmål. Men det er klart, at der i befolkningerne, i medierne, må være en berettiget forventning om, at man ud over at holde taler også følger det op med konkrete initiativer. Det er rigtigt, som hr. Anker Jørgensen siger, at de konkrete initiativer primært er i de nationale parlamenter. Men det, vi taler om, f.eks. racismediskussion, men også beskæftigelsesområdet, er jo også noget, der har en række fællesnordiske aspekter; må jeg bare på hele det økonomiske område minde om samvirket mellem vore lande.

Derfor er det lidt tomt, at vi efter 3-4 dages debat i Oslo må sige, at så rejser vi i øvrigt hjem, og så foregår debatten hjemme i vores parlamenter. Det synes jeg er at udstille lidt magtesløshed i forhold til den europæiske udvikling, og derfor beklager jeg, at der ikke, om ikke er sat penge af, så i hvert fald er noget mere handling, noget mere konsekvens, i forhold til det, vi skal drøfte på sessionen.

Enggaard (V):

Jeg vil gerne først byde velkommen til den nye samarbejdsminister. Jeg ønsker, at arbejdet med det nordiske må blive til glæde såvel for ham som for Folketinget. Jeg mener selv at have gjort den erfaring gennem mange år, at der ligger mange værdier i dette område, som man med stor glæde tænker tilbage på at have været med i at skabe.

Ministeren har fået en hensigtsmæssig ressortildeling. Hans lange titel indebærer jo, at man her har føjet de geografiske dele af Nord-europa sammen, som har en sammenhæng i arbejdet her. Blot kunne man spørge, hvorfor Barentsrådets virke og de problemer, som vel egentlig også hører Norden til, ikke ved samme lejlighed er lagt inden for ministerens ansvarsområde.

Det vil i øvrigt blive interessant at se, hvordan arbejdsdelingen imellem statsministeren og samarbejdsministeren vil være i praksis. Vi har allerede haft en diskussion om det her i

dag, og det er vel forhåbentlig ikke sådan, som man somme tider har antydnet, at når man for-deler arbejdet og æren, så flyder æren opad og arbejdet nedad.

Det er i øvrigt en god skik, at vi her i Folketinget tager det nordiske samarbejde op til vurdering og debat som nu her ved behandling af Nordisk Råds Danske Delegations beretning. Det har udviklet sig gennem årene. Der var nogle år, hvor man ikke gjorde det, men det, at man i grupperne får lejlighed til at have en indgående drøftelse af disse ting, engagerer selvsagt Folketingets medlemmer mere, end tilfældet ellers ville være. Det er vores håb, at det kan medvirke til, at Folketingets medlemmer i øvrigt bliver mere engageret i nordiske spørgsmål, så det ikke bliver forbeholdt nogle få kendere. Den risiko er absolut til stede; jeg siger det også, når jeg ser ud over salen her, hvor nogle få kendere er til stede, men hvor der godt kunne have været flere.

Det nordiske samarbejde har allerede i nogen tid været placeret i billedet af den udvidelse af EF, som er på trapperne efter Sveriges, Norges og Finlands ansøgninger om medlemskab af Den Europæiske Union, og hvor etableringen af EØS er et foreløbigt, skelsættende udtryk for dagens europæiske virkelighed. Sammen med udviklingen i Central- og Østeuropa, herunder ikke mindst de tre baltiske landes selvstændighed, har det givet Nordisk Råd en udenrigspolitisk baggrund med klare opgaver og forpligtelser. Jeg kan her tilslutte mig de bemærkninger, som hr. Engell havde på det område. Den opgave finder Venstre at rådet har taget op og løst på en god måde, men det skal selvsagt følges omhyggeligt, hvordan den videre udvikling på det område kan ske.

Om debatten om disse ting kunne man bare nære det ønske, at rådets debat ikke bliver en plads for rent nationale opgør for eller imod EF-unionen, men bliver præget af mere principielle spørgsmål om Nordens placering i Europa, herunder Østersøregionens samlede perspektiv, altså også Nordens muligheder og forpligtelser i relation til Baltikum og de øvrige Østersølande.

Et spændende perspektiv vil også være, hvordan vor region kan påvirke Europas videre udvikling. Hvad kan nordisk livsstil og tanke-måde bidrage med? Vi skal ikke undervurdere den samlede indflydelse, som denne re-

[Enggaard]

gion kan opvise, når kræfterne i fremtiden kan lægges sammen.

Det er en glæde at konstatere, at Nordisk Råd har taget denne opgave alvorligt. Det tyder på, at forbindelserne mellem rådet og de nævnte landes parlamentarikere kan udvikles på en frugtbar måde. I det ligger der også det fremtidsperspektiv, at det nordiske samarbejde vil kunne udvikles i et omfang, som kun er muligt inden for rammen af et omfattende og tæt europæisk samarbejde. Det er i øvrigt den erfaring, som vi har gjort tidligere f.eks. vedrørende frihandel mellem vore lande. Først gennem EFTA og senere, da EF-landene inklusive Danmark fik etableret aftaler med hvert af de øvrige nordiske lande, var den indbyrdes nordiske frihandel sikret på væsentlige områder.

Det må ikke betragtes som en falliterklæring for det nordiske områdes muligheder, men som en nøgtern konstatering af, at det dynamiske samarbejde i Europa har virket som en katalysator for de politisk vanskelige arbejdsfelter mellem de nordiske lande. Ikke mindst har vi set det mønster, hvor specielle interesser har gjort sig gældende, og med megen mening har debatten i Nordisk Råd været centreret om den fremtidige situation for det nordiske samarbejde under en forventet udvidelse af EF med Norge, Sverige og Finland.

Selv om det kunne virke, som om man her tager forskud på en situation, som endnu ikke er tilvejebragt, vil det alligevel være rigtigt, at såvel det gennem årene etablerede samarbejde som de kommende års samarbejde nu bliver vurderet ud fra det europæiske billede, som vi håber på. Det ville være beklageligt, dersom vi senere kunne konstatere en overlapning af opgaver, som udføres både i nordisk og i EF-regi.

Ikke mindst i lyset af den opprioritering, som er bebudet for det kulturelle område, må det spørgsmål melde sig, hvor der kan ske en aflastning af budgettet. Den nye ramme, som det nordiske samarbejde bør ses i, vil gøre det yderligere nødvendigt, at arbejdet lægges så rationelt til rette som muligt, så der økonomiseres med midlerne. Det er derfor overordentlig beklageligt, at den samlokalisering af Ministerrådssekretariatet og Præsidiasekretariatet, som har været foreslået og været undersøgt, er strandet – tilsyneladende på svensk modvilje. Trods de betydelige gevinster for arbejdet, som det ville medføre, er man tilsyneladende i en

situation, hvor jeg hørte ministeren sige, at det måtte vi tage til efterretning. Det er kedeligt, fordi det ikke alene ville betyde en besparelse, men det vigtigste ville måske være den positive virkning, der kunne være af det nære samvær i hverdagens arbejde, og som også kunne påvirke udviklingen i samarbejdet.

Men længere er vi altså ikke kommet. Jeg spørger ministeren, om regeringen virkelig vil tage det til efterretning, sådan som jeg hørte ham sige det. For statsministrene, som tog denne sag op, må det være en dårlig start på den mere centrale rolle, som regeringscheferne har taget på sig. Det beder jeg ministeren videregive til statsministeren.

Vedrørende det aktuelle budgetproblem må vi registrere, at der er svære tider for økonomien i vore lande, ikke mindst de lande, der har devalueret deres valuta. I Venstre har vi derfor den opfattelse, at også Nordisk Råd bør kunne indpasse sine aktiviteter i denne dagens virkelighed.

Om parlamentarikernes indflydelse på budgettet, både på størrelsen og prioriteringerne, har der været talt meget, og der siges stærke ord i den anledning, men virkeligheden er vel den, at et resultat bør komme til verden gennem en fornuftig dialog mellem ministerrådet og parlamentarikerne, ligesom en dialog mellem regering og delegation bør kunne bane vejen for den fornødne forståelse. Ønsker om indflydelse på rammens udvikling bør regeringerne kunne imødekomme. Jeg er her enig i det, der er sagt af de tidligere ordførere i denne debat. Nordisk Råd er jo ikke EF-Parlamentet, og det overstatslige element kender vi ikke i den verden, vi debatterer i dag.

Det vil i øvrigt være en god prøve på parlamentarikernes ønske om indflydelse på budgettet, hvis man inden for en given ramme kan prioritere opgaverne, og det bliver situationen i fremtiden, hvor det kulturelle område skal have en stærkere stilling. Da vil ikke alt kunne bevares med de bevillinger, som findes i dag. Synspunkter uden ansvar er jo en besværlig konstruktion, og derfor kan der komme meget fornuftigt ud af at lade parlamentarikerne give en prioritering inden for en given ramme.

Hvordan kan vi i øvrigt højne respekten for det nordiske samarbejde? Det bør jo være en bestræbelse for os alle – først og fremmest gennem arbejdet, ved at opnå resultater. Det inde-

[Enggaard]

bærer efter Venstres opfattelse også, at rådet i sit arbejde sonderer mellem væsentligt og uvæsentligt. Vi bør ikke tøve med at afvise forslag, der er bagatelagtige, og der er en række initiativer af den slags. De fortjener ikke at optage rådets tid og kræfter; de fremmer ligegyldigheden.

Det samme gælder en del af tidligere års rekommandationer, som bør afskrives frem for at fragtes med, selv om betydningen er ringe i dagens situation. Vi noterer med tilfredshed, at der allerede nu afskrives en hel del. Jeg tænker også her på den arbejdsbelastning, som mange, men mindre væsentlige sager betyder for regeringssiden. Det gøres ikke direkte op i penge, men bør beagtes alligevel.

Endelig om rådets struktur. Der har været tanker fremme om at gøre rådet til en parlamentarisk forsamling efter det mønster, vi ser internationalt, altså uden ministrene. Det mener Venstre er forkert. Vi har i Norden udviklet et samarbejde, hvor parlamentarikere og regeringsrepræsentanter har et givende samvær. Det er også min personlige erfaring fra mange års deltagelse i rådet, også som minister, at netop den politiske kultur, som rådets sammensætning er udtryk for, er en værdifuld baggrund for rådets arbejde. Det gælder ikke om at sætte formelle skel mellem de to bestanddele, men om at få begge dele til at virke sammen i en venskabelig atmosfære. Det tror jeg bedst sker gennem den nuværende struktur, hvor parlamentarikere og ministre alle er medlemmer af rådet med den arbejdsdeling, som vi kender.

Venstre ser frem til de kommende år for nordisk samarbejde som særdeles spændende. Vi har fået en stor udfordring i de ændrede ydre vilkår. Det kan tilføre nye værdier og resultater, men vi kan også forspilde muligheder, hvis vi ikke håndterer opgaven rigtigt. Men i Venstre har vi tillid til, at det skal lykkes.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det var da rart at høre hr. Enggaard mene, at det ville være forfærdeligt, hvis vi gjorde denne debat til en debat om for eller imod EF, hvorefter hr. Enggaard bragte adskillige elementer ind i debatten om lige præcis de emner. Det synes jeg jo er temmelig modsætningsfyldt, og jeg synes, det var temmelig uklogt at bringe det så meget ind i debatten.

Men jeg kan da være glad for at høre, at Venstre mener, at det er forkert at gøre Nordisk Råd til en parlamentarisk forsamling, så noget positivt var der da i hr. Enggaards tale.

Birgitte Husmark (SF):

Det er jo, som det også er sagt tidligere i dag, sådan set ikke beretningen for Nordisk Råds aktiviteter sidste år, vi skal diskutere. Det, vi skal diskutere, og det, der er interessant at diskutere, er fremtiden for Nordisk Råd. Dels den nære fremtid – det, der skal ske på Nordisk Råds session i Oslo – dels fremtiden på længere sigt, ikke blot med hensyn til hvordan strukturen for Nordisk Råds arbejdsformer skal være, men jo bestemt også, hvordan indholdet af arbejdet skal være. Hvad er det, der skal være Nordisk Råds kerneområder? Hvad er det, der skal være indholdet? Hvad er det, der skal være det, der giver Nordisk Rådets berettigelse fremover?

Præsidiet har ønsket, at vi i Oslo skal sætte arbejdsløshed og arbejdsløshedens betydning for den gryende racisme på dagsordenen. Arbejdsløsheden er nu et problem for alle de nordiske lande. Arbejdsløsheden tackles både ens og forskelligt i de nordiske lande, og arbejdsløsheden vil helt klart være et vigtigt område at diskutere. Men det, der er helt afgørende, er netop, at det ikke bare bliver diskuteret, men at der også kommer handling ud fra Nordisk Råds møde. Det må være et fælles ansvar for både parlamentarikere og ministre, at der kommer handling ud, for når præsidiet er kommet med disse forslag, betyder det jo også, at det er et tværpolitisk initiativ. Præsidiet er tværpolitisk sammensat. Det betyder, at ansvaret for, at der kommer resultater ud af debatten om arbejdsløshed, helt klart hviler på hele Nordisk Råd.

Netop i denne situation, hvor der fra ministerrådet er et mere eller mindre udtalt ønske – eller i hvert fald et forslag, der er udmøntet i ændringsforslag til Helsingforsparagrafferne – om at trække sig ud af det helt tætte, interne dialogsamarbejde og handlingssamarbejde i Nordisk Råd, er det endnu vigtigere at demonstrere også fra ministerrådets side, at det ikke er det, man mener, men at man ønsker at komme med bidrag til handling i de enkelte lande, også i et gensidigt inspirerende fællesskab. Det vil vi bidrage til fra Den Venstresocialistiske

[Birgitte Husmark]

Partigruppe. Jeg noterede også, at man vil gøre det fra Socialdemokratiets Partigruppe. Jeg hørte det ikke lige så tydeligt fra Den Konservative Partigruppe, men jeg håber bestemt ikke, at det betyder, at man ikke vil engagere sig i, at der kommer handling på dette område.

Og så lidt mere om fremtiden på lidt længere sigt, det, man måske i eurokratsprog kalder mellemlangt perspektiv. Der er jo kommet disse ændringsforslag fra statsministrenes stedfortrædere, som jo langt hen ad vejen er en genudsendelse af det, vi så i rapporten fra august, og det er ærligt talt ikke særlig morsomt at se en genudsendelse af nogle forslag, som man har behandlet og har afvist i enighed. Værst er det, at man stadig væk fra ministerrådets side ønsker at trække sig ud af Nordisk Råd, at man ikke ønsker at være en integreret del af Nordisk Råd. Det har vi behandlet, og det er ikke noget nyt, at alle vi parlamentarikere stadig væk ønsker at have denne her for Nordisk Råd helt særlige konstruktion.

Så er der spørgsmålet om budgettet og hvordan vi tackler budgettet, og dér er der sket en oplødning i forhold til det, der blev skrevet i august; det er rigtigt. Nu er Nordisk Råd stadig væk med i budgettet. Nordisk Råd skal komme med en udtalelse. Det, der er ændret, er så, hvornår man skal have en mulighed for at sige noget om det her budget. Det kræver jo, at man har et grundlag at udtale sig på, og det er jo altså ikke parlamentarikerne, der har embedsværket til rådighed. Vi er faktisk afhængige af, at vi får et materiale at forholde os til. Det materiale har vi i den konkrete situation lige nu ikke set noget til, og en af de ændringer, som man foreslår fra ministerrådets side, er jo altså også, at det ikke skal være præciseret, hvornår vi skal have oplysninger. I øjeblikket er det præciseret, at vi skal have oplysningerne om det fremtidige budget og om, hvad ministerrådet forestiller sig, samtidig med ministerrådets planer for det kommende år, og det er jo meget logisk. Men det er lavet om i ændringsforslaget til Helsingforsaftalen; det forstår jeg ikke, og det er en af de ting, som jeg meget gerne vil bede ministeren for nordisk samarbejde om at sige noget om.

Jeg ville faktisk også have været rigtig glad, hvis statsministeren havde været her i dag, specielt fordi han i en artikel i Det Fri Aktuelt tillader sig at kalde mig en kustode. Det er jo

ikke særlig morsomt, navnlig når man ikke kan diskutere det med den person, der fremsætter udtalelsen. Statsministeren fremhæver især spørgsmålet om at tage budgetansvar, men her synes jeg, at statsministeren i stedet burde glæde sig over, at vi fra parlamentarisk side ønsker at tage medansvar for budgettet og oven i købet efterlyser, at man fra ministerside også tager så meget ansvar på sig, at man tør sige, hvilke områder der skal nedprioriteres. Men det tør man altså ikke rigtig vove sig ud i, og jeg synes, at det sætter parlamentarikerne skakmat, når vi ikke har et udspil at forholde os til. Her har ministeren for nordisk samarbejde, som jo egentlig er den økonomisk ansvarlige minister, nogle opgaver efter min mening, og jeg synes også, at det ville være helt fint, hvis statsministeren ville tage sin del på sig.

I den forbindelse vil jeg godt repetere det, som statsministeren sagde i sin åbningstale, hvor statsministeren gav en blankocheck med hensyn til accept af det, der blev vedtaget i Århus. Men det, der blev vedtaget i Århus, fik vi jo faktisk ikke rigtig diskuteret; man ville lave denne meget store omprioritering af Nordisk Råds budget, der betyder, at man i budgetåret 1994 vil overføre yderligere 25 pct. af midlerne til kulturområdet uden at sige noget om, hvor de skal tages fra, og at man inden 1996 vil give kulturen halvdelen af Nordisk Råds budgetmidler uden at sige noget om, hvor pengene skal tages fra. Jeg synes altså, at det er et problem, at vi står i den situation, og det er også et problem, når samarbejdsministrene regner op, hvilke samarbejdsområder vi skal have – og som jeg i øvrigt er helt enig i – kultur, forskning, uddannelse, miljø, social- og sundhedsområdet, forbrugerspørgsmål, arbejdsmarkeds- og arbejdsmiljøspørgsmål, Østersøsamarbejde, samarbejde med de baltiske lande, energi- og industrispørgsmål, landbrugs- og fiskerispørgsmål, ligestilling af lovgivning. Det er alt sammen meget, meget vigtigt, men der står bare ikke noget om, hvad der skal falde væk. Det synes jeg er uærligt, og det giver desværre et lidt kedeligt fingerpeg i retning af, at når ministrene ikke ønsker at deltage i samarbejdet som ligeværdige dialogpartnere, har det noget at gøre med, at man ikke ønsker at inddrage parlamentarikerne i det ægte samarbejde, fordi det kræver, at man er velinformeret. Kun et velinformeret forum kan deltage med

[Birgitte Husmark]

udspil, ideer, kritik og indvendinger; sådan er demokratiet, og det håber vi at ministrene vil leve op til.

Kirsten Madsen (FP):

Jeg vil starte med at sige, at det jo er meget interessant, at fru Birgitte Husmark ikke mener, at det er beslutningsforslag nr. B 66, der diskuteres i dag, men det fremtidige arbejde. Men ifølge min dagsorden er det altså første behandling af beslutningsforslag nr. B 66 om beretning til Folketinget angående Nordisk Råds virksomhed i 1991-92; det kan vel ikke bortforklares, og derfor vil jeg holde mig til dagsordenen, i hvert fald i denne omgang.

Når vi i dag skal tage stilling til beretning til Folketinget angående Nordisk Råds virksomhed i 1991-92, kan det være en god idé med et kort tilbageblik. Det kan give et indtryk af, hvordan man rækker en lillefinger og efterhånden får taget hele hånden.

Nordisk Råd afholdt sin første session i København i februar 1953, efter at parlamenterne i Danmark, Island, Norge og Sverige i løbet af 1952 havde godkendt et forslag fra Det Nordiske Interparlamentariske Råd til vedtaget for Nordisk Råd. Danmark besluttede at træde ind i Nordisk Råd i juni 1952. I 1955 indtrådte Finland i rådet, og i 1970 fik Færøerne og Åland repræsentanter i Nordisk Råd. I 1984 udvidedes Færøernes og Ålands repræsentation, og Grønland blev repræsenteret i rådet på samme vilkår.

Den 23. marts 1962 undertegnede repræsentanter for de 5 nordiske regeringer en nordisk samarbejdsoverenskomst, den såkaldte Helsingforsaftale, som trådte i kraft den 1. juli 1962. Overenskomsten er ændret flere gange siden da i takt med udviklingen i det officielle nordiske samarbejde. Ved den første revision i 1971 blev de grundlæggende bestemmelser om Nordisk Råd indarbejdet i selve samarbejds-overenskomsten, som tillige kom til at indeholde bestemmelser om det nyoprettede Nordisk Ministerråd. I 1974 udvidedes overenskomsten til også at omfatte samarbejde angående miljøbeskyttelse, ligesom der blev indsat en artikel om størst mulig offentlighed i det nordiske samarbejde. I 1984 undertegnede endnu en ændring af overenskomsten, som gav Færøerne og Åland øget og Grønland tilsvarende repræsentation i Nordisk Råd, og i Nordisk Mi-

nisterråd vedtog man i 1985 og 1991 revisioner af overenskomsten med henblik på at effektivisere det nordiske samarbejdes arbejdsformer.

Man kan heraf se, at samarbejdet til stadighed er blevet udvidet, og at Nordisk Råd efterhånden har fået flere og flere beføjelser. Der har været en stadig og løbende udvikling i retning af en fælles udenrigspolitik, og det er denne udvikling, der bekymrer Fremskridtspartiet.

Fremskridtspartiet indstiller, at Nordisk Råd nedlægges. Beretningen til Folketinget angående Nordisk Råds virksomhed i 1991-92, der er afgivet af Nordisk Råds danske delegation, indeholder elementer, der ikke er forenelige med den danske suverænitæt. Tidligere har Nordisk Råd været initiativtagende og rådgivende. Fremskridtspartiet er imod, at man nu forsøger at gøre rådet til et udenrigspolitisk organ.

Ser man på den fremtidige mulighed for ændringer af Helsingforsaftalen, behandlede Folketinget i folketingsåret 1991-92 forslag til lov om ændring af lov om nordisk samarbejde. Lovforslaget var en følge af den ændring af Helsingforsaftalen, som blev underskrevet i Tammerfors den 21. august 1991. Forslaget lagde op til, at dansk godkendelse af fremtidige ændringer kunne ske uden lovændring. Der var i Folketinget bred enighed om at støtte lovforslaget, som herefter blev vedtaget med 118 stemmer mod 8, nemlig Fremskridtspartiets stemmer. Med en sådan lov er der lagt op til, at der fremover uden yderligere lovforslag vil kunne gives langt stærkere bemyndigelser til Nordisk Råd.

Fremskridtspartiet mener, at dersom det ikke er muligt at få det overflødige, bureaukratiske og overadministrerede Nordisk Råd nedlagt, bør det i det mindste indskrænkes; og her er jeg enig med Venstres ordfører i, at der i hvert fald ikke bør være tale om dobbeltkonfekt med andre råd. I hvert fald skal Nordisk Råd ikke tillægges yderligere økonomiske, budgetmæssige, udenrigspolitiske og lignende beføjelser. Fremskridtspartiet kan heller ikke tilslutte sig, at Nordisk Råd påtager sig den hovedopgave at tilpasse sig Den Europæiske Union eller blive en nordisk filial i Bruxelles.

Fremskridtspartiet mener stadig, at det er de respektive parlamenters egen opgave selv at fastsætte deres egne klare politiske målsætninger. Det er ikke ministerrådets opgave at tilret-

[Kirsten Madsen]

telægge samarbejdet systematisk, så Nordisk Råd får reel indflydelse på beslutningsprocessen.

I modsætning til Folketingets øvrige partier kan Fremskridtspartiet derfor ikke tage Nordisk Råds danske delegationsberetning for 1991-92 til efterretning. Fremskridtspartiet må på grund af de vidtgående ændringsplaner på det skarpeste tage afstand fra beretningen.

Dorit Myltoft (RV):

Det nordiske samarbejde skal foregå på to linier; dels det fællesnordiske samarbejde om kultur, uddannelse og miljø, sociale områder m.m., som har præget Norden og har været hovedindholdet i Nordisk Råds arbejde, dels det europæiske samarbejde og den europæiske udvikling.

I Det Radikale Venstre finder vi det overordentlig vigtigt, at det nordiske kulturelle samarbejde styrkes i bredeste forstand. Det er det daglige kulturelle samarbejde, der inddrager og involverer virkelig mange nordiske borgere. Med denne vægtning henviser vi til det brede kulturbegreb, der omfatter de love og regler, de traditioner og vaner, de mangeartede udtryk, der viser, hvordan man i et folkeslag tager hånd om hinanden og er med til at berige hinandens liv. Det er væsentligt, at kernen i det kulturelle samarbejde sikrer udviklingen og mangfoldigheden i de nordiske områder og giver de bedste betingelser for plads og rum for etniske minoriteter og mindretal i øvrigt.

Vi støtter, at det nordiske samarbejde og Nordisk Råds arbejde vil blive orienteret mod Europa. Det kræver efter vores opfattelse en politisk styrkelse af Nordisk Råds arbejde, og derfor er Det Radikale Venstre parat til at støtte, at de nordiske statsministre nu involverer sig stærkere i Nordisk Råds arbejde. Vi ser det som en konsekvens af Nordisk Råds ændrede prioriteringer, og vi ser det som en styrkelse af Nordisk Råd. Men efter Det Radikale Venstres opfattelse bliver parlamentarisk opgaver i virkeligheden udvidet samtidig hermed. Europaspørgsmål inddrages i parlamentarisk arbejde i Nordisk Råd, EF-spørgsmål ligeså. Det er parlamentarikerne, der skal diskutere linierne og skal arbejde for det folkelige fundament i de nordiske lande til skabelsen af et nyt Europa, hvor Norden kan bidrage positivt og konstruktivt. Det er vores ansvar, at den skan-

dinaviske model stadig kan omtales med respekt ude i verden.

Det Radikale Venstre håber, at det vil lykkes, og vi vil meget gerne tage beretningen til efterretning.

Glønborg (KRF):

Kristeligt Folkeparti har gennem mange år talt varmt for, at Nordisk Råd også skulle beskæftige sig med udenrigspolitiske spørgsmål, og derfor var vi meget glade, da det så småt lykkedes at komme i gang for et par år siden. Jeg vil gerne sige, at vi er særdeles tilfredse med den måde, som statsministrene valgte at løse de nordiske samarbejdsopgaver på, heriblandt udvidelsen af sagsområdet til også at omfatte Østersøspørgsmål.

Vi er glade for, at hr. Enggaard også formåede at se tværs over Norden og helt op til Barentshavet, for jeg er 100 pct. enig med hr. Enggaard i, at det er helt naturligt at se på samarbejdsrelationerne med Rusland deroppe. Der vil komme nogle problemer, så det er da muligt, vi skal foreslå, at der ændres lidt ved ressortområdet, så vi også kan få det med ind i det nordiske samarbejde.

Det er absolut nødvendigt, at vi dyrker kontakterne mod Øst, hvor der er forandringer på vej. Disse kontakter består naturligvis i, at vi yder en støtte til den omstillingsproces, som er i gang, og det er naturligt for de nordiske lande at gøre dette i fællesskab. Støtten skal ikke blot bestå i, at vi sender en masse penge derover, vi skal i langt højere grad udsende nogle personer, som kan være med til at fremme demokratiserings- og omstillingsprocessen. Det vil også i allerhøjeste grad være aktivitetsfremmende i de nordiske lande. Vi har et så stort overskud af uudnyttet arbejdskraft med store kvalifikationer, at det ville være det glade vanvid, hvis vi ikke sørgede for at yde en virkelig personlestøtte til omstillingsprocessen.

Arbejdsformerne i Nordisk Råd har været berørt af alle ordførerne, og samarbejdsministeren har udtrykt et klart tilsagn om både at ville lytte i dag og viderebringe budskabet. Det kan ikke være nogen overraskelse for ministeren, at der også fra Kristeligt Folkepartis parlamentariske del skal lyde det budskab, at vi anser det for meget vigtigt, at vi bevarer ministrene som medlemmer af Nordisk Råd, for derved bliver der mulighed for at demonstrere

[Glønborg]

denne fine samspilsmodel, også mod øst og mod syd. Vi kan sige, at her er en model for samarbejde mellem ministre og parlamentarikere, som kan give resultater, og den må vi ikke ødelægge.

Naturligvis ved vi, at der også kan være problemer, og et af problemerne har været, at vi i den parlamentariske del af Nordisk Råd har været lidt for ivrige til at fremsætte rekommandationer. Der har været temmelig mange om småting og temmelig mange, som snarere hører hjemme på nationalt plan end i Nordisk Råd. Men det er egentlig så nemt som medlem af Nordisk Råd lige at smække en rekommandation på bordet; så kører den jo hele systemet igennem, og man kan altid skabe interesse for sin egen hjertesag ved at fremsætte et forslag til rekommandation. Jeg håber, at det med tiden vil lykkes at få sat en eller anden form for si på; ikke sådan at man skal være forhindret i at lægge forslag på bordet, men man kunne godt lade være med at ofre alle kræfter hele vejen igennem på enhver rekommandation. Jeg tror, det ville være nyttigt.

Det skal også lyde klart og tydeligt fra Kristeligt Folkepartis side, at vi vender os kraftigt mod tanken om at lade kulturen få rådighed over halvdelen af budgettet i Nordisk Råd. Jeg ved, at både midtergruppen i Nordisk Råd og Socialudvalget, som jeg selv er medlem af, har argumenteret kraftigt imod, at man skubber så meget over til kulturområdet, for vi ved udmærket, at det kommer til at gå ud over nogle andre gode initiativer og gode opgaver, som skal løses i nordisk sammenhæng.

Men vi er derimod helt tilfredse med, at man giver parlamentarikerne et større ansvar for prioriteringen inden for budgetrammerne.

Jeg synes, at ministeren har fået et klart budskab med opbakning fra praktisk talt alle partier – i det mindste fra alle de partier, som interesserer sig for det nordiske samarbejde – til at bringe dette budskab videre. Nu ved jeg, at det ikke er ministerens natur at levere de store trut i hornet, men jeg ved, at der her er givet inspiration til at lægge en lang række saglige argumenter frem, og jeg håber virkelig, at de vil kunne slå igennem i statsministerkredsen.

Og så kan jeg ikke dy mig for også at give et klart signal om, at der er nogle i Sverige, som har opført sig dårligt i forbindelse med tanken om at effektivisere arbejdet i Nordisk Råd ved

en samlokalisering af Ministerråds- og Rådsekretariatet. Jeg mener, at man fra den danske regerings side må sende nogle klare signaler til de mennesker i Sverige, som har forhindret denne praktiske og gode løsning. Selv om det i første omgang er taget til efterretning som et fait accompli, synes jeg, at vi må prøve at tage sagen op igen.

Og så kan jeg ikke lade være med her til sidst at udtrykke min glæde over den meget positive holdning, der har været vist fra Venstres og De Konservatives side over for det nordiske samarbejde. Jeg vil også gratulere de to partier med, at man har fundet en god arbejdsfordeling ved at vælge delegationsformanden fra det ene parti og præsidiemedlemmet fra det andet. Vi har tydeligt fornemmet i dag, at der er tale om folk, som både har indsigt i det nordiske samarbejde og også har vilje til at arbejde med tingene, så jeg synes, at der virkelig er lagt op til et godt samspil mellem regeringspartierne og oppositionen. Når jeg ikke nævner SF i denne sammenhæng, bør det ikke være nogen overraskelse, for sådan har SF's indstilling altid været.

Så vil jeg godt have lov til at pege på den bog, som jeg har medbragt i dag, nemlig »Nordiske samarbejdsorganer 1992«. Jeg skal gøre alle opmærksom på, at det er en meget tyk bog; der er nok nogle enkelte punkter i den, som vi med fordel kan slette, men for alt i verden ikke dem alle sammen, for der er utrolig meget godt i den bog.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Jeg vil da lige gentage, at Fremskridtspartiet ikke mener, at det er Nordisk Råds hovedopgave at tilpasse sig Den Europæiske Union.

Der var dog også et lysglimt i hr. Glønborgs indlæg; hr. Glønborg sagde, at der meget ofte blev drøftet problemer i Nordisk Råd, som faktisk snarere hørte hjemme på nationalt plan. Så der har dog været nogle lyspunkter i de forskellige taler; det tyder på, at der trods alt findes nogen fornuft i de andre partier.

Men så sagde hr. Glønborg også noget om opbakning bag ministeren fra alle partier, der interesserede sig for samarbejdet i Nordisk Råd. Jamen hr. Glønborg, det er da ikke os alle sammen, der synes, det er så vigtigt at bruge skatteydermidler til selskabelige foreninger,

[Kirsten Madsen]

middage og morsomme aftener. Vi synes faktisk, at der er andre ting, som skatteydernes penge kunne bruges bedre til.

Rosing (S):

Som bekendt er Grønland medlem af Nordisk Råd, og repræsentanter for Grønlands hjemmestyre vil deltage i de forhåbentlig spændende og perspektivrige diskussioner i Oslo i næste uge.

Jeg hæftede mig især ved, at Nordisk Ministerråds kultur- og undervisningsministre har indskærpet vigtigheden af at give Vestnorden en særlig prioritet inden for det nordiske samarbejde. Dette er vigtigt, især på det kulturelle og uddannelsesmæssige område.

Det er glædeligt, at fiskeripolitikken, hvor vi jo har sammenfaldende interesser inden for det nordiske samarbejde og i forholdet til det europæiske samarbejde, stadig er på dagsordenen i Nordisk Råd.

Det er mit inderlige håb, at den flotte nordiske enighed, der herskede under Riokonferencen om forvaltning og bæredygtig udnyttelse af havpattedyr, herunder hvaler, også vil danne grundlag for de diskussioner, der skal være herom under sessionen i næste uge.

Endelig vil jeg appellere til den danske delegation om at have i tankerne i Oslo, at 1993 er FN-året for oprindelige folkeslag. Den danske regering har allerede i sin tiltrædelseserklæring givet klart udtryk for sin vilje til at give den fjerde verdens folk en særlig støtte i deres bestræbelser på at opnå kulturelle og politiske rettigheder. Grønland har opnået disse rettigheder gennem hjemmestyret; Norge, Sverige og Finland er i færd med at udmønte disse rettigheder for samerne, som udgør et distinkt kulturelt og etnisk befolkningselement i Norden. Der er derfor al mulig grund til, at Nordisk Råds session i år markerer FN-året og udtrykker sin solidaritet med verdens oprindelige folkeslag.

Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen):

Jeg vil gerne begynde med at takke for de mange positive og engagerede indlæg, der er fremkommet.

Jeg skal ikke kommentere hvert enkelt i detaljer, men vil holde mig til nogle overordnede synspunkter. Dog vil jeg ikke undlade at give

den faktuelle oplysning, at de beslutninger, jeg har redegjort for, er truffet af de nordiske statsministre, og de er jo ikke truffet efter den 25. januar 1993; vi har et lidt større tidsperspektiv. Det vil jeg ikke mindst minde den konservative ordfører om. Det var jo hr. Poul Schlüter, der var statsminister i november 1992, hvor der blev truffet principielle beslutninger om visse ændringer. Jeg skal ikke brodere meget på det, men det har været præmisserne, jeg har måttet forholde mig til.

Jeg har været ivrigt lyttende, som jeg også indledte med at sige, og ikke mindst har jeg lyttet til de efter min mening gode og rigtige argumenter for, at parlamentarikere og ministre sidder sammen i Nordisk Råd, og at vi bevarer den model. Det synes jeg er forstandigt, og jeg vil meget gerne henvende mig på de rigtige steder og viderebringe de gode argumenter for, at vi bevarer denne unikke model. Det var hr. Engell, der spurgte direkte om det, andre har været inde på det samme, og hermed mener jeg at jeg har tilkendegivet min indstilling.

Jeg synes også, at jeg har placeret disse tanker i en lidt større tidsramme. Jeg vil naturligvis ikke bare referere, hvad der er blevet sagt her, men også klargøre, at der ligger gode argumenter bag. Mon ikke jeg hermed har udtrykt mig sådan, at alle har forstået, hvordan jeg vil arbejde videre med dette spørgsmål?

Det næste mere principielle spørgsmål drejer sig om budgettet. Hvornår får vi parlamentarikere i Danmark mulighed for at behandle en finanslov? Det gør vi i august måned, hvor regeringen fremsætter forslag til finanslov. Jeg synes faktisk, at det var meget godt at have en parallel tidshorison, således at budgettet for det nordiske samarbejde blev lagt frem til videre parlamentarisk behandling i august måned, så vi også kørte behandlingerne tidsmæssigt parallelt.

Statsministeren har netop givet tilsagn om, at de nordiske parlamentarikere kan udfylde budgetrammen gennem det forslag, som jeg har redegjort for i dag, og som jeg nu efterfølgende har sat tidsramme på.

Jeg synes, at hr. Enggaard meget smukt udtrykte, at vi altså må ind i et virkelig konstruktivt samarbejde. Der er en ramme, og der er en vældig parlamentarisk udfordring i at udfylde denne ramme, men naturligvis i en dialog, og det er rigtigt, at det er samarbejdsministeren,

[Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål]

der fungerer som budgetminister, men når vi får en finanslov, har vi samme tidsramme; det må være naturligt, at det følges ad.

Samlokalisering er blevet nævnt, og jeg må sige, at både den danske regering og de andre nordiske regeringer faktisk har været stærke fortalere for samlokaliseringen, og fra dansk side har vi fundet nogle glimrende lokaler tæt ved de lokaler, som Ministerrådet har i København. Vi må altså konstatere, at det var svenske parlamentarikere, som var den afgørende hindring for, at vi ikke fik den samlokalisering, som havde betydet en økonomisk besparelse og tillige havde knyttet netop parlamentarikere og ministre tættere sammen i det praktiske samarbejde. Når jeg brugte formuleringen, at det måtte man tage til efterretning, var det i fuld respekt for, at der har været nogle parlamentarikere, som ikke har ønsket det. Dermed har jeg ikke opgivet troen på argumentets vægt, men vi har altså ikke pressionsmidler over for de svenske parlamentarikere, hvilket ikke betyder, at jeg har opgivet at arbejde for det, jeg efter min bedste overbevisning mener er en god og rigtig model.

Dermed har jeg kommenteret det, som især har været hovedpunktet, nemlig forholdet mellem parlamentarikere og Ministerråd. Jeg har også været inde på budgetrammen, som bliver fastsat af Ministerrådet, hvilket netop i forhold til det, der i øjeblikket er gældende ifølge Helsingforsaftalen, betyder, at parlamentarikerne får en større indflydelse, således som jeg udtrykkeligt har gjort opmærksom på.

Med hensyn til temaerne arbejdsløshed og racisme, så er det ikke de nordiske regeringer, der har besluttet at gøre de to emner til hovedpunkter; det er Nordisk Råds Præsidium.

Ellers vil jeg ikke gå i detaljer. Jeg har nu kommenteret de hovedpunkter, som har været fremført, og jeg har også lyttet til de forskellige råd med hensyn til prioritering; når det gælder den nærmere økonomiske prioritering, vil man få mulighed for at behandle budgettet på samme tid, som man kommer til at behandle finansloven.

Min slutbemærkning skal være, at jeg har haft mulighed for at kigge lidt i Beretning til Folketinget 1991-92, og jeg har i hvert fald ikke kunnet finde en redegørelse om Ministerrådets arbejde. Det er måske udtryk for, at man ikke helt har fået integreret samarbejdet, og det

burde måske med i de kommende overvejelser, at et samarbejde skal ønskes fra begge sider. Skulle jeg modtage en indbydelse fra delegationen til at deltage, ligesom jeg indbød delegationen i går, vil jeg lægge vægt på at efterkomme den. Mig bekendt er der ikke særlig hyppigt udgået indbydelse, ej heller til mine forgængere, så jeg tror, at vi fra begge sider skal øve os i at gøre samarbejdet tættere, og det vil jeg gerne medvirke til og hermed lægge op til.

(Kort bemærkning).

Engell (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, men jeg må sige, at jeg synes, at det var et noget uklart svar. Det er rigtigt, at alt i dette hus har en fortid, og det gælder selvfølgelig også debatten om Helsingforsaftalen og dens udformning, men jeg vil så minde om den debat, der var i Folketinget i november måned sidste år, hvor de synspunkter, jeg gav udtryk for, var nøjagtig identiske med dem, den tidligere konservative ordfører dengang fremkom med, og hvor den daværende statsminister gav udtryk for, at han ligesom den nuværende minister for nordisk samarbejde ville lytte, men at han ikke var uenig i de konklusioner, man nåede frem til.

Derfor er der ikke tale om nogen ændret konservativ holdning, og i betragtning af, at den nye regering har fremlagt et oplæg med den prætentiose titel »En ny start« var ingen mindre forpligtet end den, også i retning af at sige, at den efter debatten i november ønskede at tage bestik af situationen, da den måtte konstatere, at der i det danske Folketing ikke var et eneste parti, der støttede forslaget om en ændring af Helsingforsaftalen, ligesom heller intet nordisk politisk gjorde det, og at den derfor ikke ville medvirke.

Ministeren sagde, at ministeren ville lytte, og det er en god ting at lytte, så har man tid til at tænke og på et tidspunkt drage en konklusion. Det håber jeg ministeren er nået frem til, når jeg nu spørger ministeren om, hvad ministeren og den danske regering – den danske statsminister er her ikke – vil sige på mandag, når man har møde med Nordisk Råds Præsidium, og præsidiets ved præsidenten Ilkka Suominen vil sige præcis det samme, som jeg har gjort her, nemlig at det er et dårligt forslag,

[Engell]

man kommer med. Vil den danske regering så sige, at den tager det af bordet, hvilket man har mulighed for? Jeg mener, at spørgsmålet fortjener et klart svar fra ministerens side.

Jeg vil minde om, at man i modsat fald lægger op til en direkte konfrontation mellem Ministerråd og parlamentarikere, og selv om det i første omgang er ministre, der bestemmer – for det er det – er det i næste omgang parlamenterne, der skal ratificere ændringen af Helsingforsaftalen, og vi har endnu aldrig i den nordiske parlamentariske historie oplevet regeringer, som underskrev en aftale, når man vidste, at der ikke var ét parti i noget land, der ønskede at ratificere den; derfor må ministeren give et klart svar på spørgsmålet.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Jeg vil da gerne sige tak til ministeren for nordisk samarbejde for opfordringen til, at de danske ministre og de danske parlamentarikere i fællesskab laver en beretning; det synes jeg da ville være en spændende nyskabelse. Helt fint!

Det var egentlig ikke derfor, jeg tog ordet, men fordi at så vidt jeg forstod ministeren for nordisk samarbejde, ville ministeren foreslå at vente med at komme med budgettet for det nordiske samarbejde, til vi nåede frem til august. Det vil jeg advare imod, for specielt stillet over for de markante omprioriteringer, som vi ligger og roder med i øjeblikket, fordi der er fremsat dette forslag om 25 pct.s forøgelse af kulturmidlerne, må det for en lang række institutioner og aktiviteter, der i øjeblikket foregår i Nordisk Råds regi, opfattes som en trussel om, at de kan risikere at blive nedlagt.

Det skaber utryghed, hvis man venter så lang tid med at få samlet sine tanker om, hvordan prioriteringen skal være, så man kan komme med et budget. Vi begynder at få henvendelser fra folk, der føler, at de er blevet prikket på ryggen: Skal deres aktivitet nu nedlægges? Hvor kan de eventuelt hente alternative midler, hvis man overhovedet kan det?

Det må ikke fortsætte på den måde, og derfor har vi brug for at få diskuteret et budget, hvis der overhovedet skal være nogen rimelighed i at tale om en dialog mellem ministre og parlamentarikere.

Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen):

Jeg vil gerne sige meget klart til hr. Engell, at jeg naturligvis ikke ønsker en konfrontation med det samlede danske Folketing; det ønsker regeringen ingen sinde, så hr. Engell kan være ganske tryk.

Regeringen vil ikke fremsætte et forslag til ratifikation, som det samlede Folketing vil stemme ned; det er ikke regeringens politik. Jeg har i dag ikke bare lyttet, men også sagt, at det, der er udtalt fra de forskellige politiske partier, er en klog og rigtig politik, som vi naturligvis vil fremføre under de videre drøftelser.

Så kan man bruge et lidt forskelligt ordvalg, og det er jo en kendt sag – det tror jeg også at hr. Engell ved – at man som opposition bruger nogle formuleringer, som man ikke sådan lige ville have proklameret som minister forud for nogle forhandlinger; men konklusionen, at vi ikke skal have en konfrontation, står jeg helt fast ved.

Til fru Birgitte Husmark: Vi får ikke en finanslov i morgen. Jeg vil gerne arbejde for, at vi kan lægge det nordiske budget frem tidlige, men så længe et budget ikke er udarbejdet, kan man ikke lægge det frem, hvad enten det drejer sig om det nordiske samarbejde eller finansloven, og jeg nævnte et vist parallelt forløb. Det er nu engang en kendsgerning, og det var blot den, jeg i al stilfærdighed prøvede at gøre opmærksom på.

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil gerne allerførst sige til hr. Enggaard, at det var en morsom og meget karakteristisk måde, hr. Enggaard udtrykte sig på, da han sagde: »Det er vel ikke sådan, at når man deler arbejdet i en regering, så går arbejdet nedad – tror jeg der blev sagt – og æren opad.« Det må ikke blive sådan, de skulle gerne følges, og det er jeg enig med hr. Enggaard i.

En anden ting, hr. Enggaard sagde, var, at vi ikke skal undervurdere den indflydelse, som nordisk, jeg tror, hr. Enggaard sagde livsstil og tænkemåde kan have på Europa, og det synes jeg var en meget positiv udtalelse, som jeg også gerne vil kvittere for, da det sådan set er noget af det, der gerne skulle ligge i det fremtidige nordiske samarbejde.

[Anker Jørgensen]

En tredje ting, hr. Enggaard sagde, var, at der måske nok kan spares nogle ressourcer i Nordisk Råd, og hr. Enggaard henviste bl.a. til, at der kunne være overlapninger mellem f.eks. det, der besluttes i EF, og det, der skulle besluttes i Nordisk Råd; jeg ved ikke, om min måde at citere det på er rimelig og rigtig.

Jeg vil sige, at det er klart, hvor der er tale om decideret overlapning, men jeg opfatter det på en lidt anden måde, nemlig således, at det, vi skal gøre for Europa, er at koordinere de nordiske synspunkter i forhold til det, der er under overvejelse i EF, således at vi kan være med til at påvirke den europæiske udvikling. Så er det ikke dobbeltkonfekt, men en vigtig supplerende manøvre for at varetage Nordens interesser i det større europæiske fællesskab.

Hr. Enggaard var også lidt utilfreds med, at det ikke var lykkedes at få Nordisk Råds sekretariat under samme tag som Nordisk Ministerråd. Det vil med andre ord sige, at Nordisk Råds – altså parlamentarikersidens – sekretariat i Stockholm skulle flytte til København og komme under fælles tag med Ministerrådet. Jeg deler fuldstændig det synspunkt, som også andre har været inde på, nemlig at det var ærgerligt, at det ikke lykkedes, for det var meget logisk at gøre det; det ville have gjort samarbejdet mellem ministersiden og parlamentarikersiden noget mere effektivt, og der ville oven i købet kunne spares penge. Derfor var det kedeligt, det ikke kunne lade sig gøre, men når det land, der skulle afgive det, nemlig Sverige, absolut ikke ville, møder vi det samme problem, som man også møder i EF: Det er ikke muligt at flytte institutioner, hvis der er et land, der ikke vil det, og derfor må man sige, at der skal opnås enighed om den slags ting. Hvis Sverige så endda havde stået alene, men Sverige fik meget hurtigt opbakning af Finland og Norge, og så ville det jo være sin egen sag, at Danmark skulle gøre forsøg på at presse en afgørelse igennem, når det var os, der ville få sekretariatet til København. Det var simpelt hen ikke muligt, og det må vi tage til efterretning, selv om jeg er enig i beklagelsen over det.

Derudover har jeg i øvrigt ikke bemærkninger til det, der er sagt, men jeg synes, at debatten for en stor dels vedkommende har været ganske interessant og positiv. Det, det drejer sig om, er: Nordisk Råd er der, Nordisk Råd skal blive der, Nordisk Råd skal have nye op-

gaver, og de nye opgaver skal ses i et europæisk perspektiv. Det er ikke godt nok, som det er i øjeblikket, men det kan blive endnu bedre, når vi nu også får rettet op på noget af det, som man indtil nu ikke har accepteret. F.eks. er hr. Engell og undertegnede meget enige om, at de bare skal se og blive enige med os i de punkter, som vi begge har kritiseret.

Så jeg er fuld af tillid til, at sessionen i Oslo i de kommende dage vil blive af en vis betydning for det nordiske samarbejde.

Engell (KF):

Jeg vil godt takke ministeren for det sidste svar, og jeg vil vælge at fortolke det på den måde, at ministeren og den danske regering, mere diplomatisk end jeg var i stand til at formulere mig, vil gøre de andre lande opmærksom på, at det kunne være, at de også var nået frem til den konklusion, at når man mødes på mandag, er det ikke nogen god idé at gennemføre de ændringer af Helsingforsaftalen, som Ministerrådet oprindeligt foreslog.

Den anden del er også et spørgsmål om Helsingforsaftalen, nemlig vedrørende budgettet, som ministeren også kommenterede. Det Konservative Folkeparti ønsker ikke en oppustning af de nordiske budgetter, vi ønsker også nordisk sparsommelighed, men det ville være af betydning for Nordisk Råds arbejde, at når ministrene har fastsat den samlede budgetramme – og det bør fortsat være en ministerkompetence – er det politikerne i Nordisk Råd, der foretager prioriteringerne, og de prioriteringer, politikerne så når frem til, skal være bindende for regeringerne. Det tror vi vil kunne give mere engagement, mere dynamik, mere interesse for det nordiske arbejde, og det vil også give de nordiske landes politikere en forpligtelse, som de ikke har i dag, eller som i hvert fald nogle måske ikke tager helt så alvorligt, som de bør.

Derfor håber jeg meget, at man også fra den danske regerings side vil støtte det forslag, der nu ligger fra Juridisk Utskott til sessionen, og som indebærer en sådan opstramning og præcisering af, at ministrene laver rammen, og at politikerne diskuterer, hvordan man inden for rammen bør anvende midlerne.

Ministeren var også i sit indlæg inde på samarbejdet med delegationen, og jeg føler mig overbevist om, at jeg taler på delegationens vegne, når jeg siger, at vi ønsker også et godt

[Engell]

samarbejde med ministeren og med ministerens medarbejdere, og vi vil i det videre forløb, også når vi kommer om på den anden side af Nordisk Råds session, meget gerne drøfte, hvordan det i praksis kan forme sig.

Som ministeren formentlig ved, har der været overvejelser i delegationen om, hvordan man også i forbindelse med det oplæg, der ligger fra præsidiets om strukturen, i den hjemlige procedure kan sætte mere fokus på det nordiske samarbejde gennem debatter, møder og aktiviteter, og det vil vi selvfølgelig meget gerne drøfte med ministeren.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.50

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 187:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v., af lov om arbejdsmarkedsuddannelser og af lov om en arbejdsmarkedsuddannelsesfond. (ATP-indbetaling).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 10/2 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hans Jørgen Jensen (S):

Formanden har jo nu læst titlerne på de tre love op, som det foreliggende lovforslag vedrører, og det er altså 3 love, der er en følgelovgivning af lov nr. 372 af 20. maj 1992, hvor der er indsat bestemmelser, hvorefter der skal indbetales ATP-bidrag af arbejdsløshedsdagpenge og kursusgodtgørelse – en virkelig god ny-skabelse.

De forslag, der er tale om her, er nødvendige for at få præciseret bestemmelserne i ATP-lovens § 2 a for lønmodtagere, der under ledighed modtager arbejdsløshedsdagpenge eller kursusgodtgørelse fra en arbejdsløshedskasse. Årsagen hertil er, at det har vist sig, at ATP-lovens pensionsberegningsregler ikke i tilstrækkelig grad kompenserer for lønmodtagernes fravær fra arbejdsmarkedet, og derved sker der tab af pensionsbidrag med det til følge, at pensionen derved senere naturligt vil blive ringere. Derfor hilser Socialdemokratiet forslaget velkommen.

Jeg kan sige, at finansieringen af lovforslaget sker ved, at dagpengemodtageren som hidtil selv betaler en tredjedel af ATP-bidraget, som fradrages rent teknisk udbetalingerne i dagpenge eller kursusgodtgørelse fra arbejdsløshedskasserne, en tredjedel betales af arbejdsgiverne, og en tredjedel betales af den samlede arbejdsløshedskasse, sådan at man dermed får det fulde beløb hjem.

Det er jo ret mange penge, det kommer til at dreje sig om i arbejdsmarkedspensionsbidrag, idet der vil blive tale om en indtægt på helt op til 630 mio. kr. mere i ATP-bidrag, sådan at vi kan sige, at vi hermed får en hårdt tiltrængt forbedring af ATP-ordningen også for de ledige.

Ændringerne skal træde i kraft den 15. juni 1993 for at give tid til fastsættelse af de nærmere regler, herunder også praktiske udbetalinger i forbindelse hermed, jf. ministerens bemærkninger til lovforslaget.

Socialdemokratiet kan anbefale lovforslaget. Det er et godt forslag. Det er godt, kan man sige, at den lov, som blev skabt af Jens Otto Krag's regering i 1964, nu endelig er ved at tage form, således at Arbejdsmarkedets Tillægspension virkelig kan blive det tillæg til folkepensionen, som 1964-loven havde intentioner om.

I øvrigt vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige om Arbejdsmarkedets Tillægspension,